

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Obvodné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

3. ročník, školský rok 2010/2011

Písomný test pre kategóriu D (8. ročník ZŠ a 3. ročník OG)

Poznámka: otázky monotematickej časti sú označené *

1.* Na obrázku vidíte jeden z výsledkov udalosti, ktorá sa tradične označuje za koniec stredoveku u nás.

- a) O ktorú udalosť ide?
- b) Akú scénu zachytáva obrázok?
- c) Akým spôsobom zomrel muž na obrázku?

2.* Prečítajte si začiatok diela Opis cesty do Konštantinopolu od Pavla Rubigala (vydaný v roku 1544) a odpovedzte na nasledujúce otázky.

V čase, keď kráľ Ján naplnil Osud života svojho a keď zanechal navždy uhorský trón, keď sa otcovský titul preniesol na syna, decko, keď ráz najnovšej vlády pochybný, neistý bol, surový Turek, čo toľkú radosť má z perzského meča, k veľmožom kráľovstva poslal rad-radom ne jeden list, žiadajúc drzo od nášho kráľovstva poplatky platiť.

- a) Ktorý kráľ sa spomína v texte?
- b) V ktorom roku a akým spôsobom zomrel?
- c) Ako sa volal jeho syn, decko z textu?
- d) Pod akými ďalšími menami poznáme Konštantinopol?

3.* V roku 1547 bolo podpísaním mieru medzi Ferdinandom I. a Osmanskou ríšou potvrdené rozdelenie územia Uhorského kráľovstva na tri časti. Napíšte, ktoré časti to boli.

4.* Najstaršou pamiatkou uhorského luteranizmu je Confesio Pentapolitana, vierovyznanie piatich miest na východe Slovenska, ktoré im zaručilo náboženskú slobodu a chránilo ich pred upodozrievaním z kacírstva a zakázaného náboženstva. Neskôr vyšli taktiež Confesio Heptapolitana a Confesio Scepusiana.

- a) Napíšte, ktorých 5 miest na východe krajiny prijalo spoločné vierovyznanie. Ako sa volal jeho autor?
- b) Mestá z akého regiónu prijali Confesio Heptapolitana a koľko ich bolo?
- c) Mestá z akého regiónu prijali Confesio Scepusiana?

5.* Vysvetlite, čo znamenalo pravidlo Cuius regio, eius religio?

6.* Bratislava sa stala na dlhé roky korunovačným miestom uhorských panovníkov.

- a) Ktorý panovník a v ktorom roku tu bol korunovaný ako prvý?
- b) V ktorom kostole sa konali obrady korunovácie a čo ich tam dodnes pripomína?
- c) Ktorý panovník v 18. storočí odmietol korunováciu za uhorského kráľa?

7.* Každá z bojujúcich náboženských strán (katolíci i protestanti) sa snažila ovplyvniť mládež, preto vznikali na Slovensku školy s vysokou úrovňou výchovy a vzdelania. Doplňte údaje vo vetách.

- a) V roku 1635 vznikla v univerzita, náboženský prúd
- b) V roku 1667 vzniklo v kolégium, náboženský prúd.....
- c) V roku 1554 vzniklo v kolégium, náboženský prúd.....

8.* V priebehu 17. a 18. storočia vypuklo v Uhorsku viacero protihabsburských povstaní.

- a) K uvedeným rokom napíšte meno vodcu daného povstania.
 - 1604 – 1606
 - 1619 – 1626
 - 1644 – 1645
 - 1677 – 1687
 - 1703 – 1711

- b) Ďalšie sprisahanie proti vládncim Habsburgovcom odhalili aj v 60. rokoch 17. storočia. Ako sa volal jeden z jeho z hlavných organizátorov, podľa ktorého dostalo aj svoje meno? Ktorý zo slovenských hradov mal zohrať dôležitú úlohu v plánoch sprisahancov?

9.* Povstalci pod vedením Juraja Rákociho vtrhli 4. septembra 1619 do Košíc a obsadili tzv. kráľovský dom, ktorý bol sídlom jezuitskej misie. Jezuiti sa odmietli zrieknuť „pápežskej viery“ a preto ich začali neľudsky mučiť. Po niekoľkých dňoch mučenia všetci traja zomreli.

- a) Pod akým pomenovaním poznáme túto trojicu?
- b) Koľko Slovákov bolo medzi nimi?
- c) Aké bolo vierovyznanie povstalcov?

10.* Prečítajte si nasledujúcu ukážku z historického textu Jána Rezika a odpovedzte na nasledujúce otázky.

Pretože sa Andrej Keczer, Žigmund Zimmermann, František Baranyay, Gašpar Rauscher, zabudnúc na vernosť jeho cisárskej jasnosti, svojmu kráľovi a pánovi, posielaním a prijímaním listov od nepriateľa z Mukačevského hradu čo najhoršie previnili hriechom urážky jeho veličenstva, jeho veličenstvom cisárom delegovaný súd uznáva za spravodlivé a správne potrestanie na hrdle, a to nasledovne: Najprv sa im na lešení sekerou odtne ruka, ktorú zneužívali na písanie listov, potom sa mečom odtne hlava. Rozštvrtených повеšajú na háky vedľa štyroch hradských ciest. Zostanú tam visieť pocestným na pobavenie.

- a) Aká udalosť z roku 1687 sa v texte opisuje a v ktorom meste sa odohrala?
- b) Akého vierovyznania boli všetci popravení?
- c) Kto bol nepriateľom z Mukačevského hradu?

11.* Mohli sa stretnúť? V odpoved'ovej časti testu zakrúžkujte správnu možnosť

- a) Juraj Jánošík a Matej Bel
- b) Karol VI. a Jozef II.
- c) Adam František Kollár a Anton Bernolák
- d) Ferdinand I. a Maximilián I.

12.* Roky 1681 a 1781 spája vydanie dôležitých zákonov upravujúcich náboženskú slobodu.

- a) Uved'te mená panovníkov, ktorí vydali tieto zákony.
- b) Ktorý z nich poskytoval protestantom väčšie slobody ?

13. Vo viacerých štátoch došlo v dejinách k vnútorným vojenským konfliktom či občianskym vojnám. K uvedeným krajinám doplňte správne nepriateľské strany.

- a) Uhorsko (1527 – 1538)
- b) Anglicko (1642 – 1648)
- c) USA (1861 – 1865)

14. 18. storočie je charakteristické úpadkom dovtedajších európskych mocností a nástupom nových. Uvedené štáty rozdeľte v odpovedovej časti testu do dvoch skupín:

Rusko, Španielsko, Švédsko, Prusko, Osmanská ríša

15. Prečítajte si úryvok z dobovej korešpondencie a odpovedzte na nasledujúce otázky.

„Moja drahá (manželka), porazil som ruskú a rakúsku armádu, na ktorej čele stáli obaja cisári. Som tochu unavený, osem dní za veľmi chladných nocí som stanoval v širom poli. Túto noc bývam v zámku kniežaťa Kounica, kde si asi dve-tri hodiny pospím. Ruská armáda je nielen porazená, ale aj rozprášená...ruský cisár je zúfalý a odchádza do Ruska.“

- a) Kto je autorom listu?
- b) Komu je adresovaný?
- c) O víťazstve v ktorej bitke píše autor listu?
- d) Ktorý rakúsky a ruský cisár sa osobne zúčastnili bitky?

16. Na obrázku je titulný list 1. zväzku rozsiahleho diela s historickými a geografickými informáciami o regiónoch Uhorska. Na všetky nasledujúce otázky nájdete odpovede analýzou obrázku.

- a) autorom diela je:
- b) na diele spolupracoval vyhotovením máp:
- c) 1. zväzok bol vydaný v roku:
- d) dielo je napísané v jazyku:
- e) cisárom v čase vydania diela bol:

17. Mária Terézia a Jozef II. uskutočnili viacero významných reforiem. Uvedené reformy priradíte v odpovedovej časti textu k správne panovníkovi.

Ratio Educationis, Tolerančný patent, zrušenie nevoľníctva, reforma súdnictva, reforma zdravotníctva, urbárska regulácia, zrušenie viacerých mníšskych rádov

18. Všetky uvedené roky sa týkajú významných udalostí v boji za slobodu jednotlivca a občana. Ku každému z nich priradíte štát a udalosť.

- a) 1785
- b) 1789
- c) 1848
- d) 1861
- e) 1863

19. Prečítajte si nasledovnú vetu a opravte v nej štyri chyby.

Ján Kollár z Kobeliarova a Pavol Jozef Šafárik z Mošoviec boli najvýznamnejšími predstaviteľmi myšlienky všeslovenskej vzájomnosti. Obaja títo katolíci používali ako spisovný jazyk češtinu.

20. Doplňte lokality, ktoré sú zviazané so životom Ľudovíta Štúra.

- a) Narodil sa v
- b) Učil na lýceu v
- c) S priateľmi podnikol slávny výlet na
- d) Bol poslancom Uhorského snemu za mesto

Autori: PhDr. Anna Mydlová, Mgr. Štefan Podolinský, Mgr. Judita Poliačiková,
Mgr. Ľubomír Staňo

Recenzent: PhDr. Daniela Kodajová

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, 2011

© Slovenská komisia Dejepisnej olympiády